

En tur i mediemaskinen

Det kan godt være, vi fik vores budskaber klart igennem i den danske presse. Men lokalt er vi oppe mod langt farligere magter, som vil benytte enhver lejlighed til at sætte koalitionsstyrkerne i miskredit. Det lærte jeg i hvert fald i løbet af mine første to uge i Irak.

Camp Danevang i Shaiba Log Base, søndag den 12. december 2004.

Hold da op. Man kan da sige, at jeg blev kastet for løverne med det samme i min nye funktion som presse- og informationsofficer (PIO) ved den danske bataljon i Irak. Søndag aften for en uge siden stak John Dalby, som er oberst og chef for den danske bataljon, hovedet ind på mit kontor og fortalte, at jeg skulle være forberedt på, at der samme dag havde været bragt en kritisk artikel i den lokale sprøjte.

Det var pressesektionen i Fjerde Panserbrigade, som vi hører under, der havde læst artiklen og nu underrettet den danske bataljon. Med god grund. I artiklen blev danske soldater beskyldt for at have været øjenvidner til og samtidig billiget tortur af irakiske fanger i forbindelse med en operation i byen Az Zubayr, som var løbet af stablen fire dage før min ankomst.

Den lokale sprøjte viste sig at være en underdrivelse. En af vores danske tolke kunne fortælle, at Almanarah er en internationalt orienteret landsdækkende avis med hovedsæde i Basra. Temmelig spændte var vi derfor på at se, om en af formiddagsaviserne havde fået nys om historien og ville nå at komme os i forkøbet mandag. Det gjorde hverken Ekstra Bladet eller B.T. – heldigvis!

Om formiddagen blev artiklen sendt til os på engelsk via INETtet. Det er navnet på englændernes og Fjerde Panserbrigades lukkede, interne intranet, som vi kan logge os på. Jeg satte mig straks til at oversætte artiklen til dansk og snakkede med chefen om, hvad vi skulle gøre.

»Du skal bare skrive otte linjer, hvor du fortæller, hvad det drejer sig om,« sagde han.

Så dykker jeg

Oberstløjtnant Holmstrup er næstkommanderende i bataljonen og en rigtig god mand. Han og jeg snakkede om de mulige konsekvenser af artiklen, og vi var begge fuldstændig enige om, at vi måtte ud i offentligheden med alle oplysninger – ikke mindst set i lyset af, at vi med 100 pct. sikkerhed vidste, at anklagerne var grundløse. Den købte chefen, og vi sendte en meget udførlig pressemeddelelse (PRM) hjem til Hærens Operative Kommando (HOK).

Sådan en sender man ikke bare ud, og der skulle da også gå mange timer, før den endelige PRM fandt vej til redaktionernes computerskærme. Det skete i en meget forkortet udgave, som HOK sammen med Forsvarskommandoen (FKO) havde valgt at redigere kraftigt.

Klokken var over ti om aftenen dansk tid, og jeg resonerede derfor, at der ikke ville ske noget før næste morgen. De sene nyhedsudsendelser på tv var løbet af stablen, og da Deadline på DR2 var gået i gang, uden at vi havde hørt noget, lagde jeg mig til ro. Ekstra Bladet og B.T. ville givet bringe nyheden, men de kunne under alle omstændigheder kun nå den ultrakorte version, som ville bygge på HOK's PRM.

Hurtigt ud af fjerene

Men jeg nåede kun lige at ligge et kvarter og døse hen, før Duty Officer bankede på min dør og bad mig gå i kommunikationscenteret, som hernede hedder COMCEN. Det er en container, der er indrettet som en lille telebunker. Her satte jeg mig i den dybe læderlænestol lidt over et og ringede først til Ritzaus Bureau. Jeg fortalte historien, som vi oplevede den fra A til Z, og det samme gjorde jeg efterfølgende til Politiken.

»Jeg kender dig godt,« sagde Anders Børsmose, som havde hundevagten på Politikens internetredaktion.

»Fra Anholt sammen med Nikolaj Venge.«

Ha! Det husker jeg da godt. Vengrejser, Casablanca og solbadning på stranden. Interviewet tog lidt tid. Men Anders og jeg var begge glade. Efter at have fortalt den samme historie to gange var jeg lysvågen. Jeg låste mig derfor ind på kontoret for at se, hvad der allerede lå på internettet. Det så godt ud med vores vinkel på historien og os som eneste kilder – på nær citaterne fra Almanarah, som jeg havde kunnet give journalisterne.

Nu var nyheden med ordene "danske soldater" og "torturanklager" i hvert fald ude, og jeg vidste, at den ville blive fulgt op af både DR og TV2 fra morgenstunden.

»Det er alligevel mig, I skal vække i morgen tidlig. Og jeg vil egentlig gerne i seng og sove, så jeg tænkte, at I måske ville være glade for at lave interviewene nu?«

Både på Radioavisen og TV2/Nyhederne virkede de tydeligt overraskede, men meget taknemmelige. Det kunne vi da lige så godt. Og så fik vi vores budskab ud med fuld styrke fra morgenstunden. Da jeg stod op omkring klokken ni, havde chefen allerede givet interview til både DR og TV2. Men vi havde haft citater hele natten, og det var vores budskab, som medierne bragte.

Det begyndte at blive pinligt

Men hvordan skulle vi komme i kontakt med chefredaktøren på Almanarah? Jeg forfattede et dementi, som vi i det mindste kunne fortælle medierne, at vi ville forsøge at få bragt i avisen. Men på avisen tog de ikke telefonen, og de svarede ikke på min mail.

Rasmus Tantholdt fra TV2 ringede for at lave et interview og fortalte samtidig, at han regnede med at have journalisten fra Almanarah i 19-Nyhederne. Jeg syntes, det begyndte at blive lidt pinligt. Her sad vi 25 km. fra redaktionen på Almanarah, og sent på eftermiddagen kendte vi dårligt adressen og havde endnu ikke opnået kontakt, mens en journalist hjemme i Odense regnede med at have et tv-interview med journalisten!

»Avisen holder lukket i dag,« forklarede han mig dog, og det var lidt af en lettelse for mig.

Det havde kaptajn Firas fra Den Irakiske Nationalgarde også fortalt mig, men jeg troede ham ærlig talt ikke. Han er presseofficer i den irakiske hær – og uden tvivl vores mand. Så var den god nok.

I 18.30-udendelsen på DR1 fortalte de igen vores historie. Statsministeren bakkede op, og i studiet svarede Søren Gade uden omsvøb. Det lignede en lille sejr – hvis vi dog bare kunne få fat i den der forbaskede avis!

»Jeg er nødt til at aflyse eskorten. Vi kører derind i morgen kl. 10.00,« måtte jeg med beklagelse fortælle i TOC'en, som er det Taktiske Operations Center. De havde ellers linet to PIRANHAER op – et par pansrede køretøjer med fuld sikring.

Min første færd ud af lejren

Onsdag formiddag hentede jeg kaptajn Firas ved Main Gate til Shaiba Log Base. Det er en gammel militær flyvestation, som englænderne byggede en gang efter anden verdenskrig. Den er på størrelse med lufthavnsområdet på Amager, og her ligger en lang række af brigadens enheder – blandt andet danskerne, hollænderne, og de britiske regimenter som The Royal Dragoon Guards, The Scotch Guards og The Duke of Wellingtons Regiment – blandt briter kaldet "The Duke of Boots" på grund af navnesammenfaldet med et par gummistøvler.

Kaptajn Firas pegede ud på det store kort, hvor Almanarah ligger.

»Jeg har ringet og fortalt, at vi kommer,« sagde han og fortsatte med at fortælle om sit liv som helikopterpilot i Den Irakiske Nationalgade.

Han gav hurtigt op under krigen i begyndelsen af 90'erne, og den seneste krig oplevede han fra hjemmet i Basra, hvor han som en anden vejrmeteorolog kunne fortælle familie og venner, hvad krigens udvikling ville være i de kommende døgn. Først luftbombardementer, så rullende panser.

Jeg steg sammen med de danske soldater ud ved Main Gate og satte magasin i min pistol. Med fragmentationsvest, fragmentationsbriller og hjelm gik det derefter af sted med to PIRANHAER på hjul og kaptajnens tre lokale krigere i en irakisk pick up mellem os.

Det var min første tur uden for lejren siden ankomsten den 29. november. Og hvilket bedrøveligt syn: Udbrændte biler, krigsefterladenskaber, kaos og fattigdom. Og så befinder vi os oven i købet i den sydlige del af Irak, som er den langt rigeste ...

En anspændt indledning

Hos Almanarah tog tre bevæbnede vagter imod. De blev dog lidt mutte, som vi rullede op med to pansrede mandskabsvogne og sænkede rampen.

»I to kan komme ind, men de må vente uden for,« sagde den ene og pegede på mine personlige bodyguards.

Ifølge dem var det skidt at gå ind uden sikring, og jeg insisterede derfor på at få en af dem med. Det fik jeg, og han havde både gevær med kikkertsigte og radiokontakt til mændene ude ved de pansrede køretøjer.

Mødet blev derfor indledt i en lidt spændt atmosfære. Kaptajn Firas var tydeligt ikke vant til at tolke, og jeg måtte flere gange bryde ind og bede ham om at fortælle, hvad han forklarede, og hvad redaktøren svarede.

»Vi diskuterer, hvad der skete under operationen.«

Diskuterer! Vi var ikke kommet til Basra for at diskutere, men for at aflevere et budskab! Mit dementi var blevet godkendt af chefen, HOK og FKO, og en af vores tolke havde oversat det til arabisk. Nu lå det bare der på redaktørens bord med logo og bataljonsmærke, mens de diskuterede, hvem der havde ret!

Jeg fornemmede dog, at et par venlige smil let blødte stemningen op. Men da jeg havde siddet på udskiftningsbænken i 20 minutter, brød jeg ind igen.

Redaktøren sagde »undskyld«

Det var vigtigt for mig at få afleveret det budskab, at vi ikke ønskede at styre de lokale medier. Almanarah skal fortsætte med at skrive kritisk om de danske soldater og bruge de kilder, som avisen finder rigtige. Men jeg henstillede til, at de fremover vil bruge den etablerede kontakt til også at høre de danske styrker, når kilder retter direkte angreb mod danske soldater.

Så forklarede jeg, at vi med 100 pct. sikkerhed kunne afvise de fremførte beskyldninger, og at vi derfor henstillede til, at avisen trykker vores dementi. Redaktør Muwafaq Alrefai nikkede.

»Samtidig vil jeg gerne have lov at invitere jer til at komme på besøg i Camp Danevang, så I kan se, hvordan vi bor og samtidig lave et interview med oberst Dalby. Vi vil også opfordre jer til at tage med os ud på nogle operative opgaver, så I ved selvsyn kan se, hvordan de danske soldater arbejder.«

Nu skiftede stemningen tydeligt karakter.

»Jeg vil gerne undskylde, hvis vi har viderebragt usandheder om de danske soldater, og vil gerne trykke jeres dementi,« svarede redaktøren.

Den sukkersøde te i de små tulipanglas havde vi for længst drukket. Men det gjorde heller ikke så meget. For det var tid til at skilles som de bedste venner. Store smil, varme håndtryk og grin. Jeg lovede at komme ind på redaktionen for at følge en arbejdsdag på avisen.

Tilbage på Shaiba Log Base stoppede vi på "Brønshøj Torv". Det kalder soldaterne det sted, hvor vi kan købe *deep pan* pizzaer i Pizza Hut. En god smag på en god dag. Det var onsdag. Torsdag vendte vi tilbage til krigens virkelighed.

Jeg gik i fælden

Det skete, da vi fra Danmark fik at vide, at et arabisk nyhedsbureau på internettet reklamerede med en historie om, at en dansk presseofficer indrømmede tortur – og han onsdag besøgte avisen Almanarah for officielt at sige undskyld.

»Danske soldater indsamlede alle kopierne af avisen, men det lykkedes for avisens ejer at gemme et enkelt eksemplar,« skriver nyhedsbureauet og viser mig med et eksemplar af avisen og et billede på forsiden af amerikanske soldater, som bortfører irakiske fanger.

Efterfølgende citerer den redaktøren, som vi lige havde talt med:

»Det er et entydigt brud på menneskerettighederne. Hele verden skal vide, hvad der foregår. Hvis udgiveren af denne avis var i Danmark, ikke Basra, ville de danske soldater ikke kunne stoppe avisen i at udkomme.«

Også journalisten, som har skrevet historierne om danske soldater, bliver interviewet:

»De første anklager handlede om tortur under fangenskab. Men den anden skandale handler om, at danske soldater indsamlede alle eksemplarer af The Daily.«

Redaktøren modsiger sig selv

Fredag fortalte kaptajn Firas mig, at den lokale presse bekæmper mig, fordi jeg blandt andet har udtalt til Ritzaus Bureau, at Az Zubayr er en banditby. Han viste mig en arabisk oversættelse af artiklen og en anden fra DR's netavis. Søndag udkom Almanarah så indeholdende vores dementi. Vi har endnu ikke set papirudgaven, men modtaget de oversatte artikler fra brigaden. De er egentlig ok – forholdene taget i betragtning.

Almanarah skriver, at avisen aldrig har sagt undskyld overfor hverken den danske presse eller mig. Den fortæller om "sagens" store mediebevågenhed i Danmark og undrer sig over, at ingen andre irakiske medier er "sprunget på". Det er kun naturligt, at avisen forsøger at spinde lidt guld på deres egen historie og få så meget omtale som muligt. Videre forklarer avisen dog også, at jeg afviser alle beskyldninger, og at både forsvarsministeren og statsministeren bakker op. Den skriver videre, at oppositionen i Danmark vil bruge kritikken af de danske soldater i Almanarah til at vinde det kommende valg! ...

Men avisen skriver også, at den gerne vil samarbejde med de danske styrker. Alene vores udlægning af sagen betragter vi som en stor sejr, som vi på ingen måde kunne have regnet med.

Skal vi fortsætte?

Hvad gør vi så nu? Umiddelbart reagerer vi overhovedet ikke på artiklerne. Vi har fået slået vores budskab fast, og vi skal ikke ind i nogen diskussion med Almanarah. Til gengæld vil vi hurtigst muligt forsøge at afholde en pressekonference for de lokale medier inde i Basra, hvor båden chefen og jeg vil være til stede.

Og så skal vi bare se at få de lokale medier herud, så vi kan vise dem krigen fra anden side, end de er vant til. Men vi

skal også være på vagt. For alle de venlige ord til trods, skal vi ikke glemme, at Almanarah siger en ting – og gør noget andet. Det her er Irak, og her handler journalistikken ikke om at svare ærligt på kritiske spørgsmål fra danske journalister. De skal nok opføre sig anstændigt, uanset om de kommer fra Ekstra Bladet, B.T., DR eller TV2. Lokalt er vi oppe mod langt farligere magter, som vil benytte enhver lejlighed til at sætte koalitionsstyrkerne i miskredit. Mange medier vil bekæmpe os med alle midler og manipulationer, som man slet ikke drømmer om i Danmark. De følger med i alt, hvad der foregår hjemme i medierne i Danmark, og de handler prompte. Og så taler de beviseligt med to tunger.

Det var den lektion, jeg lærte efter mine første to uger i Irak.

Mange hilsner,

Peter